

fosfor

PENSIOEN, KINDERGELD, SOCIALE BESCHERMING

Verre droom voor het Zuiden?

INHOUD

FOCUS 3 - 5

Sociale zekerheid in de Andes: een doekje voor het bloeden

INTERVIEW 6

Boeren verdienen betere gezondheidszorg

IN BEWEGING 7 - 8

UIT HET ZUIDEN 9 - 10

Sociale bescherming in Afrika: vakbonden maken er werk van

SPOTS OP 11

Liesbeth De Meersman

PARTNER IN DE KIJKER 12

Groep P&V

COLOFON

Samenstelling en eindredactie

Isabel Wagemans

Vormgeving: sp.a grafische dienst

Drukkerij: Druk in de Weer. Gedrukt met vegetale inkten op 100% gerecycleerd papier.

Met medewerking van Felix De Witte, Marnic Speltdoorn, Oscar Marleyn, Rik Thys, Rita Cloet, Stiene Billen en Tess Ntamashimikiro.

Foto's

Alle foto's zijn © fos, tenzij anders vermeld.

fosfor (m.&o.; g.mv., stofn.) <Lat. Phosphorus (Morgenster, Venus) < Gr. Phosphoros (lichtbrenger), licht ontvlambaar chemisch element dat in de natuur veelvuldig in verbinding met andere lichamen voorkomt]

Wil je fosfor niet langer ontvangen? En het milieu en ons budget een plezier doen? Geef ons een seintje, en dan verwijderen wij je uit ons adressenbestand.

Met de steun van
DE BELGISCHE
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Grasmarkt 105/46
1000 Brussel
tel 02 552 03 00
fax 02 552 02 96
info@fos-socsol.be
www.fos-socsol.be

Voorwoord

Beste lezer,

Als we ziek zijn dan willen we snel naar een goede, betaalbare dokter. En daarna willen we snel over kwalitatieve en betaalbare medicijnen kunnen beschikken. Dat ligt voor de hand. Dat is bij ons een recht waar we nog weinig over nadenken. We sakkeren terecht op onze ziekenhuisfactuur, als die in de bus valt. Want de kosten nemen steeds toe en we begrijpen niet altijd waarom al die onderzoeken en materialen aangerekend worden. We staan er nog heel weinig bij stil dat we slechts een heel klein deeltje van de reële kostprijs rechtstreeks betalen en dat de rest opgevangen wordt door de sociale zekerheid. Steeds meer mensen hebben de neiging om de kant te kiezen van politieke partijen die economisch kortetermijngewin voor laten gaan op solidariteitsprincipes. En dat is een heel gevaarlijke evolutie. Als deze partijen het

voor het zeggen krijgen dan zal onze sociale zekerheid rapper afgebroken zijn, dan dat ze opgebouwd werd.

In het Zuiden ijveren onze partners nog steeds voor de opbouw van sociale zekerheidssystemen voor hun mensen. Daar is het, in sommige landen, nog heel normaal dat een landarbeider of een huishoudster helemaal niet naar de dokter gaat omdat hij en zij er de middelen niet voor hebben. Wij steunen deze organisaties, omdat sociale zekerheid niet alleen voor ons een belangrijk recht is.

Annuschka Vandewalle
Algemeen Secretaris
fos-socialistische solidariteit

STELLING: "SOCIALE ZEKERHEID IS VOORBIJGESTREEFD. DE PRIVATE VERZEKERINGSSECTOR WERKT VEEL MEER OP MAAT VAN INDIVIDUELE VERZEKERINGSNEMERS EN VEEL GOEDKOPER."

Het klopt dat de private verzekeringssector meer op individuele maat werkt. Dat is tegelijk haar grote zwakte. Waarom? Wie oud en ziek is, betaalt een hogere premie dan wie jong en gezond is. Wie die premie niet kan betalen, wordt van privéverzekering uitgesloten. Als we vinden dat gezondheidszorg voor iedereen een recht is, dan is een verzekering gebaseerd op solidariteitsprincipes de enige manier om dat te bereiken. Iedereen betaalt volgens inkomen, niet volgens leeftijd of gezondheid, en iedereen krijgt gelijkwaardige zorg. Er is in de wereld geen enkel voorbeeld te vinden van een land dat erin slaagt om zijn bevolking een volwaardige sociale zekerheid te bieden, enkel met private verzekeringen. De principes van sociale zekerheid zijn minder dan ooit voorbijgestreefd.

Paul Callewaert, Algemeen Secretaris
Socialistische Mutualiteiten

Een privéverzekering mikt enkel op maximale winst binnen bepaalde marktsegmenten. Ze sluit per definitie de meest kwetsbare groepen met de hoogste noden uit. Een zwakke overheid, zoals in Peru, voert niet de nodige controles uit en verwaarloost de regelgeving, waardoor de winstlogica zegeviert op het principe van solidariteit en het recht op gezondheid. We moeten de ondergefinancierde en slecht functionerende sociale zekerheid verbeteren, niet afschaffen. Landen als Costa Rica en Brazilië tonen dat je met een goed, eengemaakt gezondheidssysteem meer personen helpt aan een lagere kostprijs. Het is een lange weg, maar sociale rechtvaardigheid is haalbaar."

Ariel Frisancho, nationaal coördinator
van Foro Salud (fos-partner in Peru)

■ Je plaats op de sociale ladder en op de arbeidsmarkt bepaalt of je in Peru van gezondheidszorg kan genieten.

ander probleem. Veel werkgevers - schandalig genoeg vooral staatsinstellingen! - storten de bijdrages die ze afhouden van de brutolonen van hun werknemers niet door aan EsSalud, met alle gevolgen van dien voor de dienstverlening. En dat blijft tot op heden ongestraft.

Werknemers smeken hun werkgever om hen niet bij deze ziekenkas aan te sluiten, zodat ze meer netto overhouden. Indien ze genoeg verdienen, sluiten ze zich aan bij een veel duurdere privéverzekering, die een zorgverstrekking op Europees niveau biedt. Voor mensen zonder (vast) contract, de meerderheid van

WAAR GAAN PERUANEN OP CONSULTATIE?

Met de toegang tot gezondheid is het erg gesteld. Onderzoek wees uit dat **39%** van de Peruanen nergens of nooit op consultatie gaat. **28%** vraagt enkel direct advies bij de apotheker, of nog vaker een pil-lenverkoper zonder diploma. **18%** klopt aan bij de medische centra van de overheid (SIS), slechts **6%** laat zich verzorgen bij EsSalud en **8%** bij een privé-dokter of -ziekenhuis. Deze laatste groep zit sterk in de lift, wegens de talloze klachten en ongenoegen over de zorgverstrekking bij SIS en EsSalud.

4

Hoe jonger en gezonder je bent, hoe minder je bijdraagt.

de bevolking, is zelfs EsSalud uitgesloten. Voor hen is er sinds enkele jaren een soort 'armzalige ziekenkas voor de armsten' (SIS), dat zijn ledenaantal veel sneller ziet groeien dan zijn budget (€ 13 per persoon per jaar). De zorgverstrekking is nog dramatischer dan bij EsSalud. Inheemsen en vrouwen worden vaak racistisch en seksistisch behandeld. Daarom verkiezen ze de meer vertrouwde, veel goedkopere natuurlijke geneesmiddelen, bevallen ze liever thuis op traditionele wijze en kloppen ze ook niet tijdig aan bij de SIS wanneer ze ernstige ziektes hebben, zoals kanker. In dat geval dekt SIS enkel de diagnose, de (peperdure) behandeling moet de patiënt uit eigen zak betalen. Je moet bovendien bewijzen dat je arm bent. Zelfstandigen die meer welvaart tonen (bv. een auto) komen niet in aanmerking.

Vrees en leegloop

Intussen loopt het personeel weg. Elk jaar emigreert ruim de helft van de pas afgestudeerde Peruaanse dokters naar het buitenland, omdat zelfs chirurgen minder dan € 1.000 per maand verdienen in een staatsziekenhuis. Dit alles met een schrijnend tekort aan dokters in Peru tot gevolg, vooral op het afgelegen platteland. Dat geldt ook voor verpleegsters. In Lima is er zelfs een hogeschool die verpleegsters Italiaanse les geeft en hen steunt om hun migratiedocumenten voor Italië in orde te krijgen.

Ook afstemming van het beleid is een van de grote knelpunten. Er zijn twee ministeries bevoegd voor dezelfde materie: EsSalud valt onder het ministerie van Arbeid, SIS onder dat van Gezondheidszorg. Bovendien willen veel EsSalud-leden, vaak werknemers uit formele sectoren en sterker gesyndicaliseerd, helemaal geen eengemaakte ziekteverzekering voor allen. Ze vrezen dat de lat dan voor iedereen naar beneden gaat en dat dit de dienstverlening van EsSalud verder zal verzwakken.

Bolivia en Ecuador

Dat verzet tegen een eengemaakte ziekteverzekering is er ook in Bolivia. Het is een belangrijk strijdpunt van de progressieve president Evo Morales. Vooral de vakbonden verdedigen er hardnekkig het voortbestaan van een tiental aparte ziektekassen per sector, waar ze zelf mee in het bestuur zitten. Met het argument dat ze er enkel op achteruit zullen gaan indien de magere fondsen voortaan voor iedereen verdeeld worden.

In Ecuador stegen de uitgaven voor gezondheidszorg de jongste vier jaar met meer dan 120%. Op het eerste zicht een goede zaak voor de bevolking, die veel regelmatig en gratis op consultatie en behandeling kan. Maar vooral de privéziekenhuizen profiteren hiervan, want ze worden door de overheid betaald om die aanzwellende patiëntenstroom op te vangen. Er gaat bijna geen cent naar gezondheids promotie of preventie. Ook in Ecuador is ruim 30% van de mensen aangesloten bij de ziekteverzekering, maar minder dan 20% doet effectief een beroep op de diensten.

- De gezondheidsdiensten van de ziekenkas EsSalud staan bekend om hun lange wachtrijen en erbarmelijke dienstverlening.

9 Elk jaar emigreert ruim de helft van de pas afgestudeerde Peruaanse dokters.

Binnen de Andesregio blijft helaas een diepe kloof gapen tussen een 'contributief' systeem voor de formele sector, waarbij werknemers elke maand een deel van hun maandloon bijdragen (maar werkgevers dit vaak verzui- men), en een 'gesubsidieerd' systeem voor de armen, die niks betalen omdat de staat inspringt. De werknemers vinden het totaal onlogisch dat zij 'hun ziekenkas', met hun zuurverdiende centjes, moeten delen met personen die nooit één cent bijdroegen.

Die niet-solidaire redenering wordt nog dieper doorge- trokken bij de privéverzekeringen, waar er talloze pakket- ten bestaan op maat van de klanten. Hoe jonger en gezon- der je bent, hoe minder je bijdraagt. Anderzijds, hoe meer je betaalt, hoe meer 'diensten' je geniet. Zo heeft de Peru- aanse overheid nu ook een aparte verzekering ingevoerd enkel voor behandeling tegen kanker. Als patiënt moet je hiervoor dus apart en extra afdokken. Wanneer straks hetzelfde geldt voor diabetes, voor hartziekten, voor ast- ma... zullen enkel de rijken dit kunnen betalen.

Pensioenen

Bij de privépensioenfondsen is het nog een graadje er- ger. Dat zijn eigenlijk een soort privébeleggingen: je krijgt enkel terug wat jijzelf je leven lang hebt bijge- dragen, maar daar wordt een vette commissie van af- getrokken voor het pensioenfonds dat jouw centen 'be- heert'. In geval van risicovolle beleggingen kan je het ook kwijtspelen. In Peru zijn er slechts vier fondsen, met dezelfde torenhoge commissies, eigenlijk een oli- gopolie. Wie geen 40 jaar lang werkt en bijdraagt, houdt op zijn vijftenzestigste een erg mager bedrag over.

Toch verkiezen heel wat Peruanen dit boven de staats- pensioenkas (ONP), die vorig jaar opnieuw een miljard euro verlies leed en bijna failliet is. Slechts 1,25 miljoen Peruanen betalen nog een bijdrage aan de ONP, en bij- na 500.000 trekken er pensioen, want ook in Peru ver- oudert de bevolking. Ook hier kan een gemengd sys- teem redding brengen, maar dat vloekt voorlopig met de algemeen geldende privatiseringsideologie.

fos-initiatief

fos steunt een vernieuwend initiatief om de georgani- seerde kleine boeren te laten aansluiten bij de ziekte- verzekering van EsSalud in Peru. Dat doen we via onze partner Junta Nacional del Café (JNC, koepel van kof- fiecoöperatieven) en met de Coordinadora Nacional de Pequeños Productores del Comercio Justo (CNCJ, koe- pel van kleine boeren binnen eerlijke handel), en met de steun van de Internationale Arbeid Organisatie (IAO).

De CNCJ organisatie sloot begin 2012 een overeen- komst met EsSalud, zoals JNC in 2009 reeds deed. De resultaten vallen tot op heden tegen. "We koesteren nieuwe hoop sinds EsSalud onlangs een nieuw voorstel deed waarin de eigendomstitels niet langer een voor- waarde zijn om zich aan te sluiten," adus Luís Suárez, uitvoerend secretaris van CNCJ (zie interview pag.6). Maar EsSalud blijft vasthouden aan inschrijving via in- ternet. En zo zijn er nog wel tekenen van gebrek aan po- litieke wil en bureaucratische tegenwerking. De zwakke aanwezigheid en slechte reputatie van EsSalud in de zo- nes waar de koffie- en bananenboeren van de CNCJ ac- tief zijn, hebben het enthousiasme bij de basis ook be- koeld. Er is dus nog een lange weg te gaan.

Solidair systeem

Met **fos** blijven we strijden voor een eengemaakte solidai- re ziekteverzekering in elk van de Andeslanden, zodat ie- dereen op goede, bereikbare en betaalbare zorgen een beroep kan doen. Uiteraard wensen we dat deze ziekte- verzekering ingeschakeld wordt binnen een ruimer soci- ale zekerheidsstelsel, maar die droom is nog verder aan de horizon.

Intussen houden we echter goed voor ogen dat toegang tot gezondheid veel meer omvat dan een simpele lid- kaart van een halfslachtige en gebrekkige ziekteverze- kering voor een welbepaalde doelgroep. Met onze boe- ren- en vrouwenorganisaties oefenen we ook controle en druk uit voor een snelle, kwaliteitsvolle en menswaardige behandeling in alle medische centra en ziekenhuizen. Een strijd waarin onze partners al heel wat ervaring heb- ben, die ze over de grenzen heen delen met elkaar, en waarvoor ze op de socialistische solidariteit uit Vlaande- ren blijven rekenen.

Felix De Witte

INTERVIEW INTERVIEW INTERVIEW INTERVIEW INTERVIEW INTERVIEW INTERVIEW INTERVIEW INTERVIEW INTERVIEW INTERVIEW INTERVIEW INTERVIEW

LUIS SUÁREZ VERDEDIGT DE KLEINE BOEREN IN EERLIJKE HANDEL

■ Boeren verdienen betere gezondheidszorg

Kleine boeren hebben ook recht op ziekteverzekering en gezondheidsdiensten, vindt de Peruaanse koepel van kleine boeren in eerlijke handel (CNCJ), partner van fos. Begin dit jaar bereikten ze daarover een akkoord met de ziekenkas EsSalud. Een gesprek met CNCJ-voorzitter Luís Suárez.

Hoever staat het met de aansluiting voor de koffie- en bananenboeren in Peru?

“Het is een moeizaam proces. Maar een van de belangrijkste hindernissen is genomen: onlangs deed EsSalud een nieuw voorstel waarin de eigendomsstelsels van de kleine boeren niet langer een vereiste zijn tot aansluiting. Veel van de boeren zijn immers migranten en huren hun grond van eigenaars die in de jaren 80 op de vlucht sloegen voor het politiek geweld. Verder aanvaardt EsSalud voortaan ook een collectieve inschrijving, waarbij de coöperatieve voor allen samen betaalt.”

Zijn er eisen van jullie kant waar EsSalud niet op ingaat?

“Ja, helaas. Ze blijven vasthouden aan inschrijving enkel via internet. Dat is een moeizame procedure, het systeem ligt vaak plat, in veel landelijke gebieden is er geen internet en de kleine boeren zijn er niet mee vertrouwd. Wij zullen met CNCJ dus moeten bijspringen. Een ander probleem is dat boeren ouder dan 70 jaar zich niet mogen inschrijven, en dat EsSalud niet mee promotie wil voeren. Daarnaast kampten we ook met bureaucratische tegenwerking en een gebrek aan politieke wil. Nu is Alvaro Vidal, de nieuwe EsSalud-voorzitter sinds midden 2011, een goede vriend van de CNCJ. Hij staat open voor dialoog en duwt mee aan de kar. Maar hij geeft zelf toe dat het niet eenvoudig is om de weerstand in lagere rangen te overwinnen. Daar zitten vastbenoemde en vastgeroeste functionarissen van vorige regimes, bovendien vaak corrupt. Dat ondervinden we wanneer we in de regio's van onze kleine boeren met hen onderhandelen.”

Welke weerstand leeft er precies?

“In de eerste plaats zijn ze bezorgd om het financiële plaatje. EsSalud krijgt geen subsidie van de overheid, maar moet rondkomen op basis van de bijdragen van werkgevers en werknemers. Onze kleine boeren dragen slechts 4% van het minimumloon bij, nog geen € 10 per maand, terwijl werknemers 9% van hun reële loon bijdragen. Bovendien vreest EsSalud - onterecht - dat enkel oudere en ziekere boeren zullen aansluiten, die hogere gezondheidskosten hebben.”

Verliezen de kleine boeren niet stilaan hun geduld?

“Inderdaad, sommigen opperen dat een privéverzekering sneller en efficiënter is. Zo'n verzekeringsmaatschappij kwam bij ons aankloppen en we onderzochten hun dossier, maar het bleek erg duur voor een beperkte zorgverstrekking. Met de CNCJ vinden we ook dat de kleine boeren hun inschrijving bij EsSalud verdienen.”

Aangesloten zijn is één ding, betekent dat ook dat je goede zorgen krijgt?

“Neen. In de afgelegen regio's waar onze kleine boeren werken, is er vaak geen EsSalud-ziekenhuis - al zijn er wel nieuwe in aanbouw. De boeren moeten dus naar de stad, waar ze klagen over lange wachttijden en slechte behandeling. Dat alles maakt aansluiten bij EsSalud minder interessant. Daarom pleiten we volop bij EsSalud voor betere zorgverstrekking. Een strijd van lange adem, maar we geven niet op. Met vorming en promotie, medische campagnes en EHBO-kits blijven we aan de basis volop werk maken van gezondheid.”

Felix De Witte

VOORWOORD

ALAIN ANDRÉ, Voorzitter

ANNUSCHKA VANDEWALLE, Algemeen Secretaris

Beste lezer,
2011 hebben we helemaal in
het teken van het Recht op
Gezondheid Wereldwijd gezet.

Dat hebben we niet alleen
gedaan: ABVV, de Socialistische
Mutualiteiten en **sp.a** sloegen
samen met **fos** de handen
in elkaar voor een twee jaar
durende campagne over het
recht op gezondheid.

Recente gezondheidsenquêtes liegen er niet om: mensen uit lagere sociaaleconomische groepen leven gemiddeld minder lang dan mensen die hoger op de sociale ladder staan. Ze stellen gezondheidszorg vaker uit en hebben minder gezonde levensjaren in het vooruitzicht. Dat is zo bij ons en dat is zo in het Zuiden. Maar dan nog scherper.

Nochtans: gezondheid is een mensenrecht. En dat moeten we opeisen. Samen met onze partners in het Zuiden. Dat zijn stuk voor stuk organisaties van moedige mensen die een strijd leveren voor de sociale en economische rechten van de gewone mens. Zulke organisaties steunt **fos**, zodat ze hun strijd voor het recht op gezondheid of het recht op waardig werk kunnen voeren. Wat die strijd teweegbracht in 2011, leest u in deze middenkatern.

Wij danken alle partners en alle medewerkers voor hun inzet om van gezondheid en waardig werk rechten voor iedereen te maken.

7

CAMPAGNE RECHT OP GEZONDHEID WERELDWIJD IK HEB EEN PARTNER IN HET ZUIDEN!

Onder dat motto voerde **fos** in 2011 campagne. De 'partners in het Zuiden' zijn partnerorganisaties van **fos**: organisaties van mensen die zich organiseren om hun stem luider te laten klinken voor hun recht op gezondheid.

Voor het eerst organiseerden we een startdag en die werd door maar liefst 75 mensen uit alle geledingen van de socialistische beweging bijgewoond. Er was een paneldebat met kopstukken uit de beweging, die samen het charter met de politieke eisen ondertekenden. Er was ook pers aanwezig en er is in verschillende media een berichtje verschenen.

Tijdens de campagne werden maar liefst 40 exemplaren van de quiz

'Vreemde vragen, gezonde antwoorden' verdeeld. En ook tal van vertellers met een verhaal uit het Zuiden, gingen voor ons op pad. In Gent, Brugge, Leuven en Geel vond een Café Solidarité plaats: een debatavond met professor gynaecologie en senator Marleen Temmerman en tal van andere gasten. Enkele zeer gesmaakte methodieken, die voor herhaling vatbaar zijn.

Mozambikken voor Mozambique!

De Voorzorg Limburg heeft sinds 2005 een partnerschap met de boerenorganisatie Ucama in Mozambique, een **fos**-partner die met zijn leden aan een betere gezondheidszorg werkt. Heel wat vrijwilligers en personeelsleden van De Voorzorg Limburg toonden in het voorjaar van 2011 hun hart voor Mozambique. In afdelingen, loketten en kantoren verkochten ze van april tot juni de zogeheten 'Mozambik'. Duizenden van die kartonnen pennen gingen de deur uit

en dit leverde maar liefst € 1.750 op.

Dat bedrag is bestemd voor de Mozambikaanse boerenorganisatie Ucama, partner van **fos**. Ucama is gestart met een programma voor het oprichten van gezondheidskernen. Deze teams van vrijwilligers zorgen ervoor dat de boerengemeenschappen hun rechten kennen op vlak van gezondheidszorg en geven ook gezondheidsvoorlichting. In elk van de acht gezondheidskernen zijn er ook enkele vrijwilligers die chronisch zieken thuis verzorgen.

De nood aan vorming en aan EHBO-kits voor deze vrijwilligers is zeer hoog. Dat heeft De Voorzorg goed begrepen, en ze hebben het ter harte genomen. In naam van onze partner: hartelijk bedankt voor jullie inzet!

Dankjewel vrijwilligers!

Debat- of filmavonden, mee campagne voeren, en tal van andere initiatieven van vrijwilligers geven ons sensibiliseringswerk meer bereik en uitstraling.

In 2011 hebben we voor het tweede jaar ingezet op de **fos**-vrijwilligerswerking. We brachten de verschillende vrijwilligers en groepen die er al zijn in kaart. Zo kregen we een beter beeld van wie ze zijn, vanuit welk principe ze zich organiseren, waar ze zich bevinden en op welke manieren ze zich inzetten voor **fos**. Op basis van die informatie ontwikkelden we een vrijwilligersbrochure onder de titel: 'Sociale strijd wereldwijd! Ik doe mee!'. In die brochure werden alle verschillende mogelijkheden gebundeld met telkens wat uitleg van hoe de vrijwilligers bepaalde activiteiten kunnen organiseren, met telkens ook wat we vanuit **fos**-nationaal kunnen doen.

Partner op bezoek!

Van 4 tot 8 oktober 2011 was Leddy Mozombite, Algemeen Secretaris van de Peruaanse huishoudwerkstervakbond Sinttrahol, partner van **fos**, bij ons te gast.

Ze was hier op uitnodiging van Solidar en nam deel aan de "Domestic Workers' Tour": samen met collega's uit Zuid-Afrika en de Filipijnen pleitte ze in het Europees Parlement voor een snelle ratificatie in alle landen van de nieuwe ILO-conventie 189. Dit moet huishoudwerksters wereldwijd dezelfde rechten geven als alle andere werknemers. Die eis was ook het onderwerp van een gezamenlijke actie op 7 oktober (Werelddag Waardig Werk), die Leddy dan ook volmondig ondersteunde. Ze stond verschillende media te woord en ontmoette vertegenwoordigers uit de socialistische beweging.

fos in het Zuiden

9

MIDDEN-AMERIKA: vakbonden in de suikerrietsector bundelen hun krachten

De suikerrietsector is van vitaal belang voor de Midden-Amerikaanse economie. Duizenden families verdienen er de kost mee. Helaas gaat het meestal om onstabiele seizoensarbeid. Vakbonden zijn slechts in

de helft van de suikerverwerkende bedrijven toegelaten. Onder impuls van **fos** hebben deze vakbonden een gezamenlijke strategie uitgestippeld. Een grotere en sterkere aanwezigheid in de bedrijven leidde tot de oprichting van een vakbond in het bedrijf La Magdalena in El Salvador en tot fusies tussen de vakbonden in Honduras en Nicaragua. Een andere strategie is het streven naar sociaal overleg voor heel de sector. Heel wat bedrijfsleiders staan negatief tegenover vakbonden en sociaal overleg en dus moest men eerst daar iets aan doen. Samen met de Latijns-Amerikaanse afdeling van het Internationaal Vakverbond hebben de vakbonden in elk van de drie landen een colloquium georganiseerd, waarop zij de directie van de suikerbedrijven uitnodigden. Een eerste voorzichtig resultaat in de drie landen is dat de bedrijfsleiders zich bereid hebben verklaard om verder overleg te plegen.

EL SALVADOR: ACCPS vecht voor een toegankelijke gezondheidszorg

De Burgeralliantie tegen de Privatisering van de Gezondheidszorg vecht al meer dan 10 jaar tegen de privatiseringstendenzen in de sector. Door haar vele diverse leden kan de Alliantie moeiteloos de brug

slaan tussen basisgerichte gezondheidsinitiatieven en lobbywerk op nationaal niveau.

Veel energie heeft de Alliantie gestoken in de strijd tegen de extra hoge kostprijs van de geneesmiddelen. De farmaceutische bedrijven misbruikten namelijk hun positie in het nationale controleorgaan dat de kwaliteit en de prijzen van de geneesmiddelen zou moeten reguleren. Daarom steunde ACCPS volop het wetsvoorstel voor geneesmiddelen dat het ministerie van Gezondheid in 2010 indiende. In de tweede helft van het jaar mobiliseerde de Alliantie tientallen lokale gezondheidscomités lokaal en op nationale betogingen voor het parlement. Met resultaat: kort voor de verkiezingen van maart 2012 zag ACCPS zijn strijd beloofd met de goedkeuring van het wetsvoorstel.

Suikercampagne in het zuiden van Afrika

fos ondersteunt de regionale landarbeidersorganisatie Southern Afrika Farm Workers Netwerk (SAFWN). De organisatie verenigt landarbeidersvakbonden in 12 landen in zuidelijk Afrika.

Landarbeid is een van de minst betaalde beroepen in de regio. Binnen de suikersector verdient een arbeider in Malawi bij het bedrijf Illovo ongeveer € 33 per maand. Bij hetzelfde bedrijf in Zuid-Afrika verdient een arbeider € 132 per maand.

In 2011 beslisten de leden van het netwerk om gezamenlijk campagne te voeren binnen de suikersector om de arbeidsvoorwaarden te verbeteren. Interviews werden afgenomen in Zimbabwe, Malawi, Tanzania, Zuid-Afrika, Swaziland en Mozambique en in brochures gepubliceerd. Dit materiaal werd verspreid naar de werknemers en het brede publiek. Deze stap is bedoelde om de harmonisering van de basisarbeidsvoorwaarden af te dwingen. De veiligheid en gezondheid op de verschillende plantages is het volgende thema op de agenda. Deze 'name-and-shame' aanpak maakt deel uit van de strategie om arbeidsvoorwaarden in de genoemde bedrijven te verbeteren. **fos** steunt deze campagne voluit!

ZUID-AMERIKA: kennis is het begin...

In 2011 startten we de samenwerking met een aantal nieuwe gezondheidspartners in de Andesregio. Het gaat om organisaties die geen strategische of systematische werking hebben

rond het recht op gezondheid en hier verandering in willen brengen via het programma met **fos**. Een van de belangrijkste activiteiten bij het starten van een programma is het onderzoeken van de gezondheidsproblematiek bij de groepen die men wil ondersteunen. Bij de bananenboeren van de CNCJ en de rurale vrouwen van FEMUCARINAP in Peru, de inheemse en rurale organisaties van FENOCIN in Ecuador en de koffieboeren van FECAFEB in Bolivia hebben de activiteiten van 2011 in het licht gestaan van deze 'baselinestudies'. De studies zijn niet alleen afgewerkt, maar ook besproken met de leiding en verspreid onder de leden. Dankzij de bevindingen groeit bij deze organisaties de kennis over de gezondheidssituatie in hun sector. Ze identificeren wat binnen hun organisatie bestaat aan werk rond gezondheid. Bovendien sensibiliseert het de leden en bevoegde instanties over het belang van die thematiek. Op basis van objectieve informatie stellen ze prioriteiten voor hun werk rond gezondheidspreventie en -promotie, en betere toegang tot gezondheidszorg.

Palestijnse vakbonden bestrijden armoede met minimumlonen

Sinds 2006 ondersteunt **fos** PUPW, de Palestijnse Vakbond van de Petrochemische Werkers, aangesloten bij PGFTU. De sector is relatief nieuw en er werken volgens Palestijnse statistieken 21.540 mensen. De syndicalisatiegraad is laag. Het is voor PUPW een uitdaging om deze mensen te bereiken en te organiseren met zeer beperkte middelen.

De vakbonden zetelen ook in overlegorganen van de Palestijnse overheid om de belangen van de werknemers te verdedigen. Zo heeft PGFTU de strijd voor minimumlonen in gang gezet om werknemers te beschermen tegen hongerlonen. Ze zitten daarover rond de tafel met het ministerie van Arbeid en komen ook op straat om massaal hun stem te laten horen. In het kader van deze campagne verzamelde de PGFTU 9.000 handtekeningen. De eis werd ook gesteund door het internationale vakverbond ITUC en

actoren krijgen technische bijstand van de Internationale Arbeidsorganisatie. Begin 2012 kondigde premier Fayyad aan dat er snel een beslissing zal vallen over de minimumlonen.

{ FINANCIEEL VERSLAG

fos geeft jullie graag
de financiële info voor
het jaar 2011.

Activa	
Vaste activa	584.337
Vlottende activa	1.597.860
Totaal van de activa	2.182.197

Passiva	
Eigen vermogen	895.643
Schulden en voorzieningen	1.286.554
Totaal van de passiva	2.182.197

11

Kosten 2011	
Huisvestingskosten	12.700
Computermaterialen	15.377
O&H burelen	8.368
Werkingskosten	74.658
Personeelskosten	691.386
Afschrijvingen waardeverminderingen	25.699
Belastingen	1.000
Financiële kosten	26.816
Subsidies fos werking Noord & Zuid	4.613.438
Totaal	5.469.443
Saldo van het boekjaar	5.499

Opbrengsten 2011	
Diversen	79.685
Gemeenschappelijke Actie	48.686
Giften	87.615
Subsidies	5.249.722
Andere bedrijfsopbrengsten	1.690
Financiële opbrengsten	7.544
Totaal	5.474.942

fos sluit het boekjaar 2011 af met een positief resultaat van € 4.499.

UITGAVEN

fos heeft een gemiddeld jaarinkomen van 5,5 miljoen euro.

Gemiddeld 84,9% van de middelen gaan naar het Zuiden. Hiermee steunen we partnerorganisaties op basis van gemaakte afspraken en plannen.

We besteden 5% van de middelen aan Noordwerking.

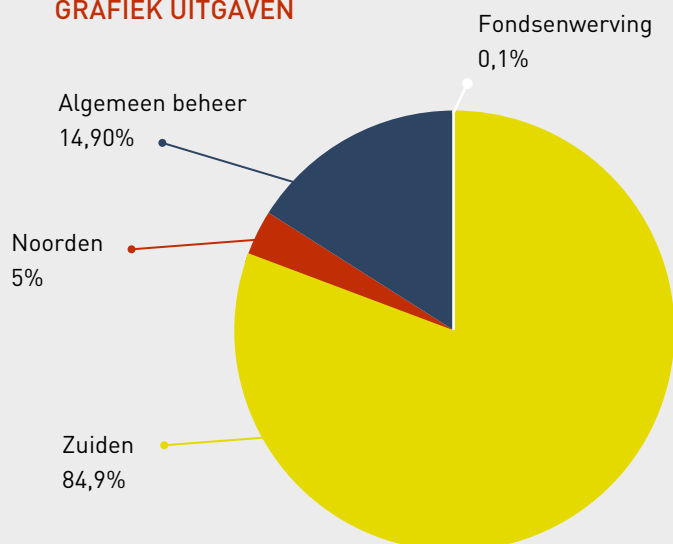
Zo'n 0,1% besteden we aan fondsenwerving. Gemiddeld 10% van onze middelen wordt gespendeerd aan algemeen beheer.

UITGAVEN PER REGIO

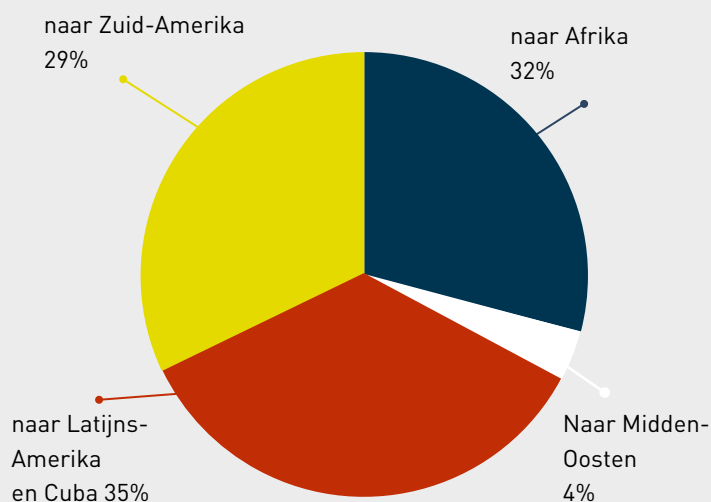
Voor elke 100 euro die naar het Zuiden gaat, gaat naar:

Afrika	32,02 euro	32%
Midden-Oosten	3,89 euro	4%
Latijns-Amerika & Cuba	35,46 euro	35%
Zuid-Amerika	28,63 euro	29%

GRAFIEK UITGAVEN

GRAFIEK CONTINENTEN

DONOREN

Om toegang te krijgen tot subsidies (EU, DGOS) voor projecten in Noord en Zuid, moet **fos** zelf instaan voor een deel van de middelen. **fos** kon in 2011 rekenen op de steun van:

Particulieren

Het Provinciebestuur van:

- Antwerpen
- Limburg
- Vlaams-Brabant
- Oost-Vlaanderen
- West-Vlaanderen

Stads- en gemeentebesturen:

- Brugge
- Kapellen
- Herk-de-Stad
- Sint-Truiden
- Meise
- Schoten
- Mechelen
- Destelbergen
- Zonhoven

Diverse organisaties en bedrijven:

- 11.11.11
- Van OS via CFP
- CFP
- Stichting Antoon Spinoy
- P&V
- Multipharma
- TMVW
- Voedingssector Sociaal Fonds
- Petroleumsector Sociaal Fonds
- Vrienden voor Cuba
- Entraide & Fraternité
- FNV

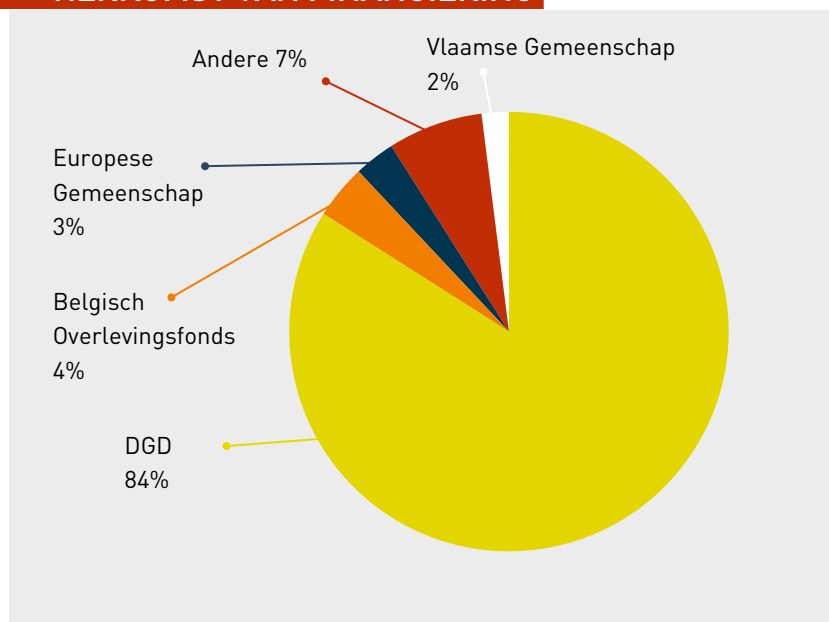
Eigen achterban:

- NVSM
- sp.a
- Algemene Centrale
- Algemene Centrale Antwerpen
- ABVV West-Vlaanderen
- ACOD Ministeries
- ACOD Openbare Diensten
- Werkerswelzijn Brugge
- VIVA West-Vlaanderen
- Bond Moyson West-Vlaanderen Jeugddienst
- Bond Moyson West-Vlaanderen
- Bond Moyson Oost-Vlaanderen
- De Voorzorg Limburg
- De Voorzorg Antwerpen

Voor de financiering van de projecten en samenwerking in Noord en Zuid, kon **fos** rekenen op steun van:

- Federale Overheid, Directie-Generaal voor Ontwikkelingssamenwerking - DGD
- Europese Commissie
- Vlaamse overheid

HERKOMST VAN FINANCIERING

14

Verlag 2011

De rekeningen van **fos** boekjaar 2011 werden nagezien door het auditbureau Ernst & Young.

De jaarrekening en het revisoraal verslag werden neergelegd op de algemene vergadering van 19 juni 2012 en kunnen geraadpleegd worden op de website van **fos** op www.fos-socsol.be

De jaarrekening werd ook neergelegd bij de Nationale Bank van België, waar alle cijfers vrijblijvend kunnen worden opgevraagd.

Wie graag een uitgebreid jaarverslag (115 blz.) in de bus krijgt kan dit aanvragen bij info@fos-socsol.be of op tel. 02 552 03 00

Een stevige prik voor de minister!

Tijdens de voorbije maanden vond je onze campagne-actie op tal van evenementen en activiteiten binnen de beweging. Dat leverde heel wat steun op voor onze vijf eisen voor het Recht op Gezondheid Wereldwijd. In totaal ondertekenden 1.104 mensen een actiekaart, 1.344 mensen stuurden de minister een stevige prikmail en 707 mensen ondertekenden het charter. Dat charter werd bovendien door maar liefst 178 organisaties en afdelingen ondertekend, van grote mutualiteiten tot kleine afdelingen van seniorenverenigingen of vrouwenverenigingen.

Begin september gaan we samen met de ngo Wereldsolidariteit, die ook campagne voerde voor het recht op gezondheid, en onze zusterorganisatie Solidarité Socialiste naar het kabinet van minister Magnette om er de handtekeningen af te geven. Van de minister willen we horen hoe hij hier werk van gaat maken!

15

A photograph of two women performing on a stage. The woman on the left is wearing a white t-shirt and dark pants, riding a bicycle decorated with colorful flowers. The woman on the right is wearing a red polo shirt and dark pants, also riding a bicycle decorated with colorful flowers. A microphone stand is positioned between them. The background is dark with blue stage lights.

De cupcakes, zelfgemaakte kaarsen en optredens waren een succes en brachten maar liefst € 1.343,86 op voor de bananenboeren in Peru, verenigd in CNCJ (zie pag. 3 en pag. 6). Onder andere met dit geld zullen EHBO-koffers aangekocht worden. Bovendien zullen de gezondheidspromotoren onder de bananenboeren in de regio Piura bijhorende vormingen krijgen.

door enkele kilometers te fietsen op rollen; mits een bijdrage ten voordele van Peru in de loketten.

Hoeveel euro er bijeengefist wordt en waar en wanneer je kan deelnemen, vind je op www.socmut.be/SocMut/304/Thema/resultatenactieperu.html

Ook jij kan je steentje bijdragen en deelnemen aan de actie in de loketten van De VoorZorg provincie Antwerpen!

Wachten in de loketten kan op een wel heel sportieve en solidaire manier: je kan 'krom gaan voor Peru'

16

A photograph of two women smiling. The woman on the left is wearing a pink shirt and has short dark hair. The woman on the right is wearing a white shirt and has grey hair. They are standing in front of a sign that has some text on it, including "Somate al", "So", "a la", "te", "a V", and "e".

fosfor - juli / augustus / september 2012

UIT HET ZUIDEN UIT HET ZUIDEN UIT HET ZUIDEN UIT HET ZUIDEN UIT HET ZUIDEN UIT HET ZUIDEN UIT HET ZUIDEN UIT HET ZUIDEN

SOCIALE BESCHERMING IN AFRIKA:

■ Vakbonden maken er werk van.

Als je ziek of werkloos wordt in een Afrikaans land, is de kans erg klein dat je het hoofd boven water kan houden met een uitkering uit de sociale zekerheid. Die is er namelijk zelden. En het neoliberale beleid doet daar weinig goeds aan.

Dit is het vertrouwde straatbeeld in Maputo, de hoofdstad van Mozambique: jongeren en vrouwen trachten hun dagelijkse kost te verdienen met de verkoop van lucifers, Vodacom-airtime, eieren, vis en groenten. De winstmarge gaat van € 0,05 op een ei tot € 0,25 op een telefoonkaart.

Er zijn meer verkopers dan kopers maar toch staan ze er elke dag! Want ander werk is er niet en wie voor één dag zijn plaatsje openlaat, is het kwijt. Het lijkt op het beeld dat Charles Dickens schetste in 1837 toen hij 'Oliver Twist' schreef. Wat drijft mensen er toe om in de stad op zo'n manier aan de kost te willen komen? Het antwoord: dit is de beste manier om te overleven zonder in de criminaliteit te verzeilen.

Werk gezocht

Politici stelden dat het aanzwengelen van de vrijhandel en een openmarktbeleid investeerders zouden aantrekken en de tewerkstelling zouden bevorderen. Dat is enkel gebeurd in bepaalde landen met een goed, gericht overheidsbeleid. De globale crisis van de laatste jaren heeft een enorme ravage aangericht in vooral die landen waar de overheid zich heeft teruggetrokken als begeleider van de economie en 'de markt' losjes zijn gang heeft laten gaan.

In Afrika is de economische groei pijlsnel gedaald van 5,6% in 2005 tot 1,66% in 2009. Zaken die vroeger lokaal geproduceerd werden, importeert men nu uit landen als Brazilië, Rusland, China en India.

Jaarlijks worden de beste landbouwgronden, een gebied ter grootte van Frankrijk, overgedragen aan buitenlandse investeerders in de vorm van concessies. Lokale boeren moeten oprassen. Soms krijgen ze werk voor twee of drie jaar, daarna mogen ze zich vervoegen bij hun collega's in de stad om daar verder te overleven. In sommige gevallen, vooral bij Chinese investeringen, voert men zelfs arbeiders in en wordt er helemaal geen tewerkstelling gecreëerd voor de Afrikanen. Volgens cijfers van de Internationale Arbeidsorganisatie kan bijna 80% van de Afrikaanse werknemers nauwelijks leven van zijn of haar job. Het resultaat van dat beleid kan je letterlijk tot in Europa zien, waar werkzoekende Afrikanen hun toevlucht zoeken.

Bestaat er dan geen sociale bescherming? Toch wel: werkloosheids- en pensioenuitkeringen, ziekteverzekering en ongevallenverzekering bestaan in veel Afrikaanse landen. Dikwijls echter als een institutioneel overschotje uit de koloniale periode.

■ Slechts in vijf Afrikaanse landen bestaat een algemeen pensioenstelsel.

Pensioen na behoeftentest

Maar de verschillen met de sociale bescherming in Europa - die ook onder druk staat - zijn groot. In Europa gaat ongeveer 25% van het Bruto Nationaal Product (BNP) naar sociale bescherming. In Afrika is dat veel minder, namelijk 8,7% - van een veel kleiner BNP.

Ook het aantal mensen dat een beroep kan doen op die bescherming, is beperkt. Zeer weinig mensen hebben formeel werk, met een arbeidscontract waarbij sociale bijdragen betaald worden. Het gaat vooral om bedienden in de openbare diensten. Werknemers in de privé-

aan. Migranten sturen steeds minder geld op naar de achtergebleven families.

Enkel vakbond is actief

De vakbonden zijn het meest actief om het bestaand socialezekerheidssysteem te beschermen en uit te breiden. Dit doen ze bijvoorbeeld via vertegenwoordiging in beheerraden van de sociale zekerheid (Botswana, Zambia), het opvolgen van de betaling van de bijdragen door werknemers en werkgevers, het beperken van de beheerskosten, toegang tot gezondheidsdiensten en financiële bijdragen voor een waardige begrafenis van gepensioneerd arbeiders. Maar door het gebrek aan (formeel) werk krijgen ze het steeds moeilijker om akkoorden af te sluiten die een minimum aan sociale zekerheid garanderen.

Toch lukt het op bepaalde plaatsen wel. In Mozambique bijvoorbeeld. Daar heeft de landarbeidersvakbond SINTAF, partner van **fos**, akkoorden afgesloten met privébedrijven die de toegang tot gezondheidscentra en een waardige teraardebestelling enigszins garanderen. Zo'n akkoord is er nu met het bedrijf CITRUM, dat sinaasappelen naar België exporteert. Met het idee dat arbeiders goed behandelen hen wel wat kost, maar tegelijk grote voordelen opbrengt op het vlak van productiviteit en winstgevendheid.

Voor de rest van de arbeiders gebeurt er weinig of niets. Het algemeen beeld in Afrika is dat van een stadig afbrokkelende sociale zekerheid en een snelle groei van de precariaatklasse.

Oscar Marleyn

18

9 Slechts 6% van de werknemers geniet enige sociale bescherming.

sector genieten van een zeer beperkte sociale bescherming. Zo zijn Lesotho, Botswana, Namibië, Mauritius en de Seychellen de enige landen met een algemeen basispensioenstelsel waaruit iedereen vanaf een zekere leeftijd een toelage ontvangt. Daarnaast zijn er nog vier landen waar men een pensioen ontvangt na een behoeftentest: Zuid-Afrika, Swaziland, de Kaapverdische Eilanden en Liberia.

Dit alles betekent dat slechts 6% van de werknemers enige sociale bescherming geniet. Vooral landarbeiders en het huishoudpersoneel zijn uitgesloten van sociale zekerheid. Voor de rest van de bevolking is er weinig of niets. Het ordewoord is letterlijk 'werken tot je dood'.

Familie

Het belangrijkste sociale-zekerheidsnet voor de overgebleven 94% is nog altijd de familie. Ouderen, zieken en kinderen worden binnen de familiekring opgevangen en verzorgd. Dat laatste gebeurt meestal door de vrouwen: zij worden aanzien als de centrale verzorgingsdienst van de hele familie. Maar ook dit systeem staat onder druk. De toenemende migratie van jongeren naar stad en buitenland tast de familiebanden steeds verder

[Bron: 'SOCIAL PROTECTION SCHEMES IN AFRICA' (2011). Een studie waar onder meer **fos**-partner ALRN (African Labour Research Network) aan meewerkte.]

Internationale solidariteit is geen holle slogan voor de socialistische beweging: heel wat organisaties steunen de werking van fos.

PARTNER IN DE KIJKER PARTNER IN DE KIJKER PARTNER IN DE KIJKER PARTNER IN DE KIJKER PARTNER IN DE KIJKER PARTNER IN DE KIJKER PARTNER

GROEP P&V GROEP P&V GROEP P&V GROEP P&V GROEP P&V GROEP P&V GROEP P&V GROEP P&V

Dat P&V projecten in ontwikkelingslanden steunt, is allerm minst een toeval. Internationale solidariteit maakt deel uit van het DNA van P&V, volgens CEO Hilde Vernailen. Maar daar blijft het niet bij.

Waarom vinden jullie internationale solidariteit belangrijk?

P&V is een coöperatieve verzekeringsgroep. Onze basiswaarde is solidariteit. Deze waarde van solidariteit trachten we in de eerste plaats te vertalen in onze relatie met de klant, in onze producten en in onze dienstverlening. Maar daarnaast is internationale solidariteit voor ons ook belangrijk. Al vlak na onze oprichting, in de jaren '20 van vorige eeuw, lagen wij mee aan de basis van de International Cooperative and Mutual Insurance Federation (ICMIF). Die federatie is nu wereldwijd en gespecialiseerd bezig, onder meer met microverzekeringen. Maar ook op andere manieren dragen wij ons maatschappelijk steentje bij. Centraal hierin is de Stichting P&V die in de eerste plaats ijvert tegen

de sociale uitsluiting van jongeren. Daarnaast participeren we ook in een reeks initiatieven die langdurig werklozen terug aan de slag helpen via sociale-economieprojecten.

Waarom steunen jullie precies fos?

Wij delen met fos dezelfde waarden van solidariteit en staan dan ook achter de zaken die fos verdedigt: waardig werk en gezondheid. Daarin hebben coöperatieven een rol te spelen. Als verzekeringsmaatschappij zien wij het als onze opdracht om coöperatieve en mutualistische verzekeringsinitiatieven te helpen oprichten en ondersteunen. Zeker als het gaat om jonge coöperatieven, in landen waar dat minder evident is.

P&V steunt de Hondurese vrouwencoöperatieve Comixmul, partner van fos - foto centraal: Kunst krijgt een rol in de publieke ruimte: het P&V-gebouw in Antwerpen.